

مقایسه میزان هوش عقلانی، هوش هیجانی و مولفه تنظیم هیجان به عنوان ملاک‌های تشخیص و احراز رشد عقلانی در افراد مجرم و غیر مجرم زیر ۱۸ سال متقاضی حکم رشد در مرکز پزشکی قانونی فارس در ۶ ماه اول سال ۱۳۹۴

دکتر شهره دالکی

مرکز تحقیقات پزشکی قانونی، سازمان پزشکی قانونی، تهران

دکتر سعید غلامزاده

مرکز تحقیقات پزشکی قانونی، سازمان پزشکی قانونی، تهران، ایران

الهه ذاکری

مرکز تحقیقات پزشکی قانونی، سازمان پزشکی قانونی، تهران، ایران

دکتر عبدالرسول ملک‌پور

مرکز تحقیقات پزشکی قانونی، سازمان پزشکی قانونی، تهران، ایران

چکیده

حقوقدانان رشد را کیفیتی نفسانی می‌دانند که دارنده آن می‌تواند نفع و ضرر را در رشد مدنی و حسن و قبح را در رشد جزایی تشخیص دهد. یافتن ملاک‌هایی مشخص برای ارزیابی کمال رشد عقلانی نوجوانان مجرم جهت تعیین مسئولیت کیفری و غیر مجرم جهت تعیین توانایی اداره امور مالی ضروری به نظر می‌رسد. بررسی هوش هیجانی، هوش عقلانی و مولفه‌های هوش هیجانی را می‌توان با عنوان ملاک‌هایی در احراز و تشخیص رشد عقلانی به کار گرفت. در این مطالعه آینده‌نگر، تمامی افراد زیر ۱۸ سال مراجعه‌کننده به سازمان پزشکی قانونی فارس به منظور دریافت حکم رشد از فروردین ماه سال ۱۳۹۴ تا انتهای شهریور ماه ۱۳۹۴، مشتمل بر افراد مجرم و غیر مجرم مورد بررسی و مقایسه از نظر میزان هوش عقلانی، هوش هیجانی و مولفه تنظیم هیجان قرار گرفتند. میزان هوش عقلانی، هوش هیجانی و مولفه تنظیم هیجان مراجعین با استفاده از تست‌های روانشناسی استاندارد اندازه‌گیری شده و بین دو گروه مجرم و غیر مجرم مقایسه گردیدند. تعداد ۷۱ نفر متقاضی حکم رشد زیر ۱۸ سال، شامل ۲۷ پسر و ۴۴ دختر با میانگین سنی $15/9 \pm 1/5$ در طی ۶ ماه اول ۱۳۹۴ به اداره پزشکی قانونی فارس مراجعه کردند. از این تعداد، ۹ نفر ($12/6\%$) مجرم بوده که همگی پسر بوده و مابقی فاقد هر گونه جرم یا سوء سابقه‌ای بودند. میانگین هوش عقلانی در گروه مجرم برابر با $75/62 \pm 7/96$ و در گروه غیر مجرم $13/87 \pm 110/09$ بود که تفاوت معنی‌داری بین دو گروه از این نظر وجود داشت ($P=0.000$). میانگین هوش هیجانی در گروه مجرم برابر با $14/01 \pm 102/87$ و در گروه غیر مجرم برابر با $17/35 \pm 127/40$ بود که به طور معنی‌داری در گروه مجرم کمتر از گروه غیر مجرم بود ($P=0.000$). میانگین نمره مولفه تنظیم هیجان در گروه مجرم برابر با $9/87 \pm 38/50$ و در گروه غیر مجرم برابر با $8/13 \pm 51/80$ بود که در گروه غیر مجرم به طور معنی‌داری بیشتر از گروه مجرم بود ($P=0.006$). مطابق نتایج بدست آمده، میزان هوش عقلانی، هوش هیجانی و مولفه تنظیم هیجان در افراد غیر مجرم بیشتر از افراد مجرم بوده و مجرمین زیر ۱۸ سال بررسی شده مجموعاً از هوش عقلانی، هیجانی و مولفه تنظیم هیجان پایین‌تری نسبت به افراد غیر مجرم متقاضی حکم رشد برخوردار بودند. با نظر به تفاوت معنی‌دار هوش عقلانی، هوش هیجانی و مولفه تنظیم هیجان در بین دو گروه، به نظر می‌رسد این سه عامل تاثیر قابل توجهی در مواجهه و مقابله فرد با تنش‌ها و شرایط سخت روحی-روانی، ضعف در کنترل تکانه‌های پرخاشگری و نهایتاً ارتکاب

جرم داشته‌اند. در مجموع پایین بودن این سه مولفه اگرچه می‌تواند میزانی برای عدم رشد عقلانی افراد مجرم زیر ۱۸ سال باشد، اما بالا بودن این مولفه‌ها در افراد غیر مجرم متقاضی حکم رشد نمی‌تواند الزاما تاییدکننده رشد عقلانی و توانایی اداره امور مالی در این افراد باشد.

کلمات کلیدی: هوش عقلانی، هوش هیجانی، تنظیم هیجان، جرم، حکم رشد